

Дисципліни за вибором студента
СКЛАДОВІ СИЛАБУСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«Релігієзнавство»

I. Основна мета засвоєння курсу полягає у формуванні знань студентів про феномен релігії, як засіб самоутвердження людини в навколишньому світі та явище, що вказує шлях до досягнення людиною вищих цінностей, а також важливої соціальної функції релігії та її особливого місця в духовному житті людства.

II. Місце освітнього компоненту в програмі підготовки фахівців певної спеціальності/освітньої програми. Освітній компонент «Релігієзнавство» дозволяє набуту студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу освітніх компонентів професійної підготовки та застосовувати знання про релігійні традиції України та світу на практиці, зокрема у педагогічній, туристичній, екологічній діяльності тощо.

III. Завдання освітнього компоненту надати студентам ґрунтовні знання у сфері релігієзнавства та у навчальній діяльності.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даного освітнього компоненту:

Основні знання:

- Усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку.
- Розуміти людину як цінність сучасного суспільства, здатну до пошуку й освоєння нових знань, прийняття нестандартних рішень та активної професійної педагогічної діяльності.
- Знати історію, теорії, типологію та функціональність релігії як особливого духовного і суспільного феномену.
- Знати і аналізувати релігієзнавчі концепції, релігійні тексти, критичну літературу.
- Розуміти найбільш поширені у світі та Україні релігійні традиції в призмі їх віроповчального, культового та інституціонального компонентів.
- Розуміти сучасні релігійні процеси в Україні та світі.

Основні вміння:

- Здатність дефініціювати основні поняття та підходи у вивченні феномену релігії.
- Володіти методами навчання і педагогічного супроводу з дотриманням принципів об'єктивності, позаконфесійності та толерантності під час висвітлення питань та проблем у сфері релігії.
- Здатність здійснювати критичний аналіз подій та тенденцій у релігійному середовищі України та світу.
- Здатність розуміти та використовувати знання про релігійні організації України та їхні зв'язки в практичній діяльності з різними суспільними інституціями.
- Уміння підвищувати рівень підготовки та професійної компетентності, спрямовуючи їх на соціальний і культурний розвиток суспільства. Уміти самостійно працювати з літературними джерелами та засобами масової інформації, здійснюючи навчання впродовж життя.

IV. Короткий зміст освітнього компоненту

Тема 1. Загальні питання релігієзнавства і теорії релігії. Релігія як об'єкт та предмет релігієзнавства. Структура релігії та особливості її систематизації (типології та класифікації). Багатоманітність релігій світу, релігійні конфесії, різноманітність їх віровчення та культу. Релігія як особливий духовний і суспільний феномен.

Тема 2. Архаїчні релігії та язичницькі традиції: характерні риси та історичні форми. Первісні форми релігії (міфологія, демонологія, магія). Ранні форми релігії (анімізм, фетишизм, тотемізм, анімалізм). Родоплемінні культури (землеробський культ, шаманізм). Характерні риси язичницької релігії греків, римлян, кельтів, слов'ян, єгиптян тощо.

Тема 3. Автохтонні релігійні традиції Індії, Китаю та Японії. Загальна характеристика релігійних традицій Індії (брахманізм, джайнізм, індуїзм, напрямки індуїзму, феномен неоіндуїзму). Загальна характеристика автохтонних релігій Китаю (конфуціанство та даосизм). Феномен китайського універсалізму. Сінтоїзм в історії Японії (різновиди сінто: імператорський, храмовий, сектантський, народний).

Тема 4. Буддизм: виникнення, основоположні принципи та основні напрямки. Особливості сприйняття і виникнення буддизму. Вчення Будди про чотири шляхетні істини. Священні буддійські книги. Оформлення основних традицій буддійського світосприйняття (хінаяна, махаяна, ваджраяна). Рефлексії буддизму в Китаї, Японії, Тибеті. Регіональні різновиди необуддизму. Буддизм в Україні.

Тема 5. Зороастризм та іудаїзм: історія, віровчення та практика. Загальна характеристика релігійних традицій Давнього Ірану (зороастризм, зурванізм, йезидизм, мандеїзм, маніхейство). Священні книги віроповчальні та культові особливості зороастризму. Презентація іудейської релігії. Напрямок сучасного іудаїзму (ортодоксальний, реформований, консервативний, реконструкціоністський). Хасидизм, його конфесійні своєрідності та особливості еволюції.

Тема 6. Християнство: виникнення, основоположні принципи та конфесійні особливості. Особливості сприйняття ранньохристиянської традиції. Християнські першоджерела характеристика Нового Завіту. Проблема періодизації раннього християнства. Утвердження християнства в Давній Русі. Причини появи інституцій орієнтального християнства. (нехалкидонські церкви: їх віроповчальні, культові та інституціональні особливості). Загальна характеристика основних християнських конфесій (православ'я, католицизм, протестантизм). Сучасний стан та перспективи у розвитку християнства у світі та Україні (неохристиянські течії)

Тема 7. Іслам: особливості його впровадження та конфесійні своєрідності. Проблема ідентифікації ісламу та його витоків. Мусульманські першоджерела: Коран, Сунна, тафсір. Сім віроповчальних положень ісламу. П'ять стовпів віри, культові приписи та свята. Умма в житті мусульман. Причини розколу мусульманського світу. Маргінальні мусульманські секти (ахмадіє, чорні мусульмани, субуд). Містика в ісламі. Релігійні братства суфіїв (таріка). Сучасний стан ісламу в світі та Україні.

Тема 8. Неорелігії: особливості класифікації та основні типи. Причини виникнення релігійного модернізму – різноманітних новітніх релігійних культів: новітніх релігій (неорелігій) та новітніх релігійних течій (НРТ). Географія неорелігій та класифікація їх головних типів (неохристиянські, неоорієнталістські, сайєнтологічні, неоязичницькі групи та пародійні релігії).

Тема 9. Сучасний стан релігійних процесів в Україні. Актуальні проблеми державно-церковних відносин в сучасній Україні. Сучасне законодавство України (Закон Верховної Ради України) “Про свободу совісті та релігійні організації”. Співпраця релігійних організацій з різними суспільними інститутами в сучасній Україні.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу
Кафедра богослов'я та релігієзнавства, кандидат філософських наук, доцент Котлярова Т.О.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу : На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких: лекційних – 17 год., семінарських – 17 год., самостійної роботи студентів – 56 год. Дисципліна викладається у 5 семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни 1. Релігієзнавство: навч. посіб. / [Наук. ред. Д. В. Брильов; відп. за вип. О. В. Лісовий, С. О. Лихота]. – К. Дух і Літера, 2018. – 328 с.; 2. Колодний А. М. Історія релігії в Україні. Навчальний посібник // Електронний ресурс: <https://westudents.com.ua/knigi/542-storya-relg-v-ukran-kolodniy-a-m.html>; 3.

Релігійно-інформаційна служба України // офіційний сайт <http://risu.org.ua/>

IX. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на семінарських заняттях, оцінювання 1 модульної контрольної роботи, виконання творчих індивідуальних завдань, підготовки есе/презентації за заданою тематикою.

Підсумковий контроль: залік у 5 семестрі.